

Felip Cortiella.—EL CANTOR DE L'IDEAL.—
Barcelona. Tipografia «L'Avenç», 1901.

Hermós llibre, qu'en cada una de sas frases hi glateix l'entusiasme gran y pur, l'entusiasme ùnic, qu'hauria d'ésser comú a tots, que á voltas arriba á ésser éxtasis y que sembla elevarnos á las supremas serenitats que pressentim en nostras reflexions y en nostres somnis.

Es l'obra d'un artista que sent el goig y la hermosura del viure en tota sa plenitut, y que, enamorat d'un ideal suprém de Natura, d'Amor y de Civilisació, més que fuhetejar las rutinas miserables que'ns tenen esclavissats y'ns llevan la ditxa, vol cantar ab entusiasme'l seu Ideal, pera que'ls escullits s'acoblin ab fervor al seu entorn, y'ls indiferents puguin quan menys sentir de lluny sos cants, y'ls arribi sa alenada de poesia, ensemps que puguin presenciar l'espectacle dels qui, rodejant al Cantor, se senten il·luminats per las clarors del Bé eternal.

Del llarch parlament del Cantor n'extraurém, pera que's judiqui del estil y tendència d'aqueixa bonica obreta, els següents paragrafs.

L'ideal de la vida és l'ideal de tota la vida, de totes les ansies, de totes les necessitats que la despleguin i l'escampin pera tots i per tot treient fruit i aroma: és, en fi, la nostra Acracia, am la seva amplitud d'horitzons, il·luminant les conciençies i fent-les heroiques realisadores de la voluntat. Per aixó'm feu pena que, sentint-vos apóstols d'ideal tant gran, tant humá i tant humanitari, pera veure'l i sentir-lo bé, us el mireu sols amb el ventre, parlant de l'art am fredor i amb aquella ignorancia dels rutiners quan perquè sí s'ocupen de les nostres coses. Jo no demano preferencies, perquè ho necessito i m'ho estimo prou tot pera despreciar res. Lo més essencial és la satisfacció de les necessitats materials; però penseu que fins pera lograr aixó necessitem l'halé que dona l'emoció de la bellesa oferint-nos la sentimentalitat sana de la vida....

No oblidéu que és molt gran l'ideal de la vida, que per ella tot ho és de necessitats materials i que encara no tenim prou ulls pera sentir-nos certs i forts de lo que hem de fer pera que'l bé triomfi per tot....

... ensenyem que dos i dos són quatre am farina i no'ns recordem que aquets dos i dos són quatre també ho són si pensessim en les flors i que aleshores foren vuit! En perdem tants d'heroes desconeguts que, dalitosos d'aromes delicades, passen de llarc per davant dels nostres jardins perquè quasi sempre tenim les portes tancades! Obrim les de bat a bat! És la joventut que ho espera! És la vida que ho demana! I que hi entrin els artistes, que hi entrin els poetes, que hi entrin els cantors, i que s'hi embaumin l'ànima i l'espergeixin pel poble, ubriquant-lo fins a rompre les cadenes!

L'ideal de la vida! És l'art que no veieu, que tot just intuitivament sentiú i que, no obstant, embadalits, inconscientment, devogades s'us emporta tot volguent-li fer el sord; és l'art, l'art de la Naturalesa que enlaira l'ideal sublim, que'l feconda fecondant-se'n i l'immortalisa am la seva perpetual frescor i am la seva serena llum d'aubada esplendent!

... tot aquest ai d'il·lusions otegades i mig mortes

que llença l'humanitat desde lo més profon del seu sentimentalisme, oprés per barbres preocupacions i mil lligaments de l'encara més barbre justicia històrica, és la nuvolada que de cap a cap de la terra vol esquinçar l'ideal de la vida deixondador de l'aubada universal preconisada per la ciencia i tant ben pressentida per l'art deslliurador de les tenebres humanes.

L'humanitat sofreix l'embrí d'un optimisme esma-perdut que l'artista veu molt clar am la psicologia de les engunies populars i el transparenta en les visions de benestar que dona i il·luminant l'ideal de la vida am la seva vida mateixa. Recullint les ansies generals; els gemeschs que voldrien ser sospirs dolços; els xiscles d'esgarrifança que haurien de ser l'espasme del plaer més refinat; l'encongiment d'avui per la feresa del demà retallant la bona vida; les cançons tristes de tant que anyoren l'alegria; recullint, en fi, les malediccions que no han pogut ser brindis a l'amor i a la vida, l'artista fa la psicologia del dolor fent la de les il·lusions més tendres i pures, marcides, soterrades en els abims de l'error i, sentint-se vident de la benhaurança somniada, cremant-se amb el foc sagrat dels grans altruismes, sembla pel món la seva ardenta fe en la vida superior, desfà la boira ensopidora, i el dolcíssim plor de l'aua entona'l plany universal mentres el sol-ixent de la nova humanitat asserena'ls esperits i esclaten amorosides les poncelles matrius de les belles il·lusions florides i brillants com estol anunciador de la terra paradís.

Prosegueix *El Cantor de l'ideal* teixint un enfilall d'exclamacions cada cop més sentidas, verdadera oració nodrida per las més sanas esperansas, en la que s'hi endevina la esgarrifansa suprema que sentirà la Humanitat, armónicament y joyosament compenetrada ab la Natura, el jorn magnífich de la gran aubada y de la gloriosa plenitut.

Respecte a las condicions literarias d'aquest llibre, nostres lectors poden judicarne per las mostras. A voltas l'estil sembla un xich diluhit, però en general es elegant y sincer.

—
Victor Catalá. — 4 MONOLECHS. — Barcelona,
Tipografia «L'Avenç», 1901.

Faltats estém d'escriptors com el que amaga son verdader nom baix el pseudonim de Victor Catalá. Aquest autor ja va revelar fa poch temps la forsa y sinceritat de son estil en *Lo cant dels mesos*. Allavors no varem ocuparnos ab la extensió deguda, en espera de que's presentés altra ocasió pera judicar ab més coneixement de sa personalitat artistica. Aquesta ocasió ha arribat. El senyor Catalá, que segons sembla té en vias de publicació un bagatge literari bastant copiós, acaba de donar á llum quatre monolechs que, refermantnos la impressió primerament rebuda, ens donan lloch á emetre públicament nostra opinió.

Veyém en el senyor Catalá un poeta de veritable personalitat, que sent fondo y s'expressa ab una vehemencia frequentment genial. En sa primera obra creyam notarhi la influencia d'en Maragall; en la que ara ha publicat hi sentiú el temperament artistich

d'en Guimerà, de qui l'autor sembla devot fervent, fins al punt d'identificarshi en certes ocasions d'una manera complerta. Cal reconèixe que aquest resultat no s'lograria si l'autor no tingués molts punts de contacte ab el model qu'adopta. Sas concepcions son considerablement més petites, però'l sentiment sol ésser el mateix; y el llenguatge, y els versos, si no son tan segurs, son freqüentment tan concisos, tan plens de sinceritat y d'energia, ab la mateixa valentia en las imatjes, casi may rebuscadas, sempre naturals, humanas, y en general vibrantas d'emoció.

Tenim, donchs, coneguda la personalitat artistica del senyor Catalá baix diferents aspectes. En *Lo cant dels mesos*, cristallisa en bellas y sugestivas estrofas sas abstraccions més puras, sos sentiments més delicats. En *L'oca blanca*, que vegé la llum en aquestas planas, fa més subtil encara sa poesia, mostrantse somniador clarivident dels bells misteris per ell adorables, ab un encis que recorda á Mæterlinck, com també als moderns *miniaturistas* francesos, als que no iguala en trassa, però guanya en espontaneïtat, á més de qu'en Victor Catalá no se'ns ha aparegut per ara enervant, ó malaltis, y sembla ésser dels que aborreixen, en art, la paraula *refinament*; aixó sens perjudici de sa cultura artistica, que ns sembla bastant sólida.

Per ultim, se dona á conèixe'l senyor Catalá com á realista de gran forsa, publicant quatre monòlechs plens de sentiment dramàtic; puig si no hi há en ells complert domini del mecanisme teatral, (lo qual faria dubtar del éxit cas de representarse), en cambi están escrits ab un llenguatge tan ple de vida y de passió, que donan lloch á suposar en l'autor facultats sobreras pera escriure obras capdals. Mentres tant, y com á ensaig, creyém que'l monòlech pot y deu cultivarlo, evitant llensarse sense preparació á obras que ja per inexperiencia, ó ja, tal volta, per massa confiança en si mateix, podrian al autor resultarli diluhidas, en perjudici de la bona impressió que fins ara ha sapigut produhir.

Dels quatre monòlechs *La Vèpa*, *Germana Pau*, *La tieta* y *Pere Màrtir*, aquest ultim es sens dubte'l millor. Végínse, si no, algunas mostrars:

La senyora comtesa, com apostada
sembla que no veu res; tamé'l contempla
ab aquella mirada que no mira,
lo mateix que contempla'l pa, l'aranya,
los poms de flors... y á mi també... Ens iguala,
sols qu'ell es lo marit; jo, sf. só un moble.

Peró un moble... que sent, que aquí dedintre
hi té quelcom... un baf d'infern que abrusa
y dona sed, com una sed estranya
que no's pot apagar y que recrema
y fa viure com boig á totas horas.
Com deu viure també mon senyor amo,
que la té y no la té, y a qui ella aparta
de vora seu com á ca ple de ronya,

com quelcom empestat que li repugnal
Que pateixi, ¡mellor!; que se revolqui
mossegant los coixins, de matinada,
en sa cambra, tot sol, allunyat d'ella,
igual que jo; desvariant, morintse,
sentint fred y calor, desig y rabia,
igual que jo; fonentse com un ciri
que crema cap avall á totas horas.

Si ell odia á tothom, jo també odio
y m'ho tinch de callar. Ell, perque era amo,
va donarme un revés aquella vetlla;
jo també, si podés, li donaria
un palm d'acer... a dintre las entranyas!
Que també me rebull la sanch al véurel,
y em fa fástich sa cara ensoberbida,
son orgull al manar, sas mans de mona
y ¡tot, tot lo que es ell y el que'l recorda!,
qu'ell m'ha pres lo repós y la ventura
y m'ha fet lo que soch: un cau de lepra.

Jo era un home y res sóch: jo esperançava,
y no esperó ja res sobre la terra
sinó una bona mort que vingui d'hora. (Pausa.)
Si'l rector no'm coloca aquí dedintre
per' tenir casa franca y la dispesa,
cantava missa y empunyava'l báculo;
que hi hauria arribat, perque'm sobrava
dalit y fe per' qualsevol empresa
en aquell temps que no la coneixia.
Peró, entro y la veig á totas horas
un día y altre día, un mes y altre,
y de mi s'esvanirén tals propòsits
com en l'iglesia s'esvaneix la flaira
de l'incens, al entrarhi l'aire lliure.

Al costat d'aquests versos remarcables per la espontaneïtat y robustesa de sa factura, se'n troban altres més descuydats, y fins algün que podria fer suposar pobresa de medis, mal gust ó carrincloneria en un altre autor que no tingués probat, com el senyor Catalá, son nervi poètic y son domini de la forma.

El senyor Catalá, com ja hem dit, té aptituds pera cultivar diferents gèneros poètics, diversas formas literarias. Cal que segueixi conreuhantlas totas pera decantarse á la que senti millor, ó pera oferirnos, ab el conjunt d'ellas, un tot armónich, aquell tot armónich que sols es dat assolir á las grans personalitats artisticas.

VENTITJOLS DE GUILLERÍA. — *Poesias montanyencas, per Antón Busquets y Punsset.* — Barcelona, Biblioteca Regional, 1901.

Acaba de sortir aquest llibre de nostre redactor en Busquets y Punsset. Conté varias de las composicions que li han sigut premiadas en diferents certamens; respirantse en casi totas las del llibre aquell ayre montanyench que'ls lectors de JOVENTUT poden haver assaborit en els escrits de nostre amich.

L'amistat que ab ell ens uneix ens priva de judicar sa obra en aquestas planas, donchs si cap elogi'n fessim podria no semblar del tot imparcial.

LLUIS VIA.